

Magdalena Wiśniewska-Drewniak

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

e-mail: magwis@doktorant.umk.pl

Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej - raport z badania terenowego¹

Niniejszy dokument stanowi raport z badania terenowego w Obywatelskim Archiwum Podkowy Leśnej prowadzonym przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna. Wizyta w archiwum odbyła się w styczniu 2018 r. Badanie to jest elementem projektu badawczego pt. „Archiwa społeczne w Polsce – wielokrotne studium przypadku”, którego celem jest przestudiowanie dziesięciu istniejących obecnie w Polsce archiwów społecznych – oddolnych inicjatyw archiwalnych – i w konsekwencji dostarczenie szczegółowego opisu funkcjonowania wybranych archiwów.

Pytania badawcze eksplorowane w niniejszym projekcie dotyczą następujących kwestii: dlaczego i w jaki sposób powstają archiwa społeczne? w jaki sposób funkcjonują: jak gromadzą, przechowują, opracowują i udostępniają swoje zasoby archiwalne? jaka jest charakterystyka i tematyka tych zasobów? z kim współpracują archiwa społeczne? jakie działania podejmują? jak są finansowane? kto angażuje się w prace archiwów społecznych? jakie są problemy i plany na przyszłość badanych archiwów?²

W celu odnalezienia odpowiedzi na te pytania postanowiłam zastosować strategię metodologiczną studium przypadku (*case study*). Informacje o badanych archiwach pozyskiwane są poprzez przeprowadzane w trakcie badań terenowych (wizyty w archiwum) wywiady i obserwacje oraz analizę dokumentów zastanych (samych materiałów archiwalnych, ale także m.in. pomocy archiwalnych, statutów i regulacji, literatury naukowej, źródeł internetowych, dokumentów pozyskanych w ramach dostępu do informacji publicznej). Tak pozyskane dane zostają następnie przygotowane do analizy (transkrypcja wywiadu, przepisanie notatek etc.), zakodowane oraz przeanalizowane – dla każdego archiwum (przypadku) z osobna, aby następnie przeprowadzić analizę krzyżową wszystkich zbadanych archiwów i generalizację wyników.³

Efektem analizy danych na poziomie pojedynczego archiwum społecznego jest raport z przypadku stworzony w zestandaryzowanej, tabelarycznej formie.⁴ Niniejszy raport

---

¹ Raport powstał w związku z realizacją grantu Narodowego Centrum Nauki pt. „Archiwa społeczne w Polsce – wielokrotne studium przypadku” (2015/19/N/HS3/02466).

² Więcej o projekcie: M. Wiśniewska-Drewniak, Community archives in Poland – multiple case study: description of the research project, <https://repozytorium.umk.pl/handle/item/3888>.

³ Szczegółowe informacje nt. stosowanej metodologii: M. Wiśniewska, Badanie archiwów społecznych metodą wielokrotnego studium przypadku - metodologia, *Archiwista Polski*, nr 1 (81)/2016, s. 39-53.

⁴ Raporty z poprzedzających studiów: M. Wiśniewska-Drewniak, *Miastograf – Cyfrowe Archiwum Łódzian – szkic raportu z badania pilotażowego*, <https://repozytorium.umk.pl/handle/item/3945>; M. Wiśniewska-Drewniak, *Bronowickie Archiwum Społeczne – raport z badania terenowego*, <https://repozytorium.umk.pl/bitstream/handle/item/4051>; M. Wiśniewska-Drewniak, *Południowo-*

uzyskał aprobatę informatora (w ramach zapewnienia zgodności danych) w lutym 2018 r.

Do raportu dodano szesnaście załączników: cyfrowe odwzorowania przykładowych materiałów archiwalnych oraz fotografie przedstawiające sposoby ich przechowywania, materiały prezentujące działalność wystawienniczą oraz wydawniczą archiwum, fragmenty inwentarzy archiwalnych oraz bibliografię.

1	Wprowadzenie	
1A	Nazwa archiwum	
Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej Podkowa Leśna		
1B	Skrócony opis projektu	
<p>Obywatelskie Archiwum Podkowa Leśnej jest częścią posiadającego przedwojenne tradycje Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna. Materiały gromadzone w archiwum dotyczą zwłaszcza historii założonego w dwudziestolecie międzywojennym miasta oraz opozycji demokratycznej lat 70. i 80. Duża część archiwum została profesjonalnie opracowana w ramach dotacji z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.</p>		
1C	Informator	
<p>Bogdan Wróblewski – obecnie jeden z koordynatorów działań Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej, bliżej związany z funkcjonowaniem archiwum od roku 2015; z wykształcenia historyk</p> <p>Jacek Wojnarowski – prezes Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna</p>		
1D	Sposoby pozyskiwania informacji	
	data i miejsce wywiadu	27.01.2018 r. Podkowa Leśna, siedziba Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna przy ul. Świerkowej 1
	data i miejsce obserwacji	jw.
	data i miejsce zapoznania się z dokumentami zastanymi	jw. oraz w styczniu i lutym 2018 r. – źródła internetowe oraz dokumenty uzyskane od NDAP w ramach dostępu do informacji publicznej
<p>Bibliografia: patrz: załącznik nr 16</p>		
1E	Uwagi	
<p>Początkowo planowany był wywiad wyłącznie z B. Wróblewskim; w końcowej fazie, za namową B. Wróblewskiego, w rozmowę został włączony J. Wojnarowski, ze względu na posiadanie wiedzy m.in. na temat funkcjonowania archiwum w przeszłości oraz ogólnych kwestii związanych z działalnością Towarzystwa.</p>		

2	Profil projektu
2A	Nazwa jednostki/osoby prowadzącej archiwum
Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna	
2B	Tematyka zasobu archiwalnego
<p>Archiwum gromadzi materiały do dziejów Podkowy Leśnej i jej najbliższych okolic, począwszy od momentu powstania miejscowości w dwudziestoleciu międzywojennym po czasy współczesne. Wyszukiwane są na czoło tematy to działalność opozycji antykomunistycznej w Podkowie Leśnej, historia parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej, początki funkcjonowania miasta i Towarzystwa w latach 30. XX w., życie codzienne w Podkowie Leśnej.</p>	
2C	Lokalizacja i teren działania
<p>Podkowa Leśna to niewielkie miasto leżące w aglomeracji warszawskiej. Założona została w 1925 r. przez Stanisława Lilpota (właściciela gruntów), Spółkę Akcyjną „Siła i Światło” oraz Bank Związku Spółek Zarobkowych. Miasto zaprojektowane zostało jako realizacja urbanistyczno-społecznej idei miast-ogrodów. Charakterystyczny układ urbanistyczny w 1981 r. wpisany został do rejestru zabytków.</p> <p>W latach 70. i 80. Podkowa Leśna stała się ważnym ośrodkiem opozycji demokratycznej skupionej przy parafii pw. św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej.</p>	
2D	Data powstania
<p>Towarzystwo podejmowało się działań o charakterze archiwalnym od momentu reaktywacji (1988); formalnie Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej wyodrębniono w ramach organizacji w październiku 2009 r.</p>	

3	Początki
<p>Towarzystwo Miłośników (później: Przyjaciół) Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna powstało w 1930 r. – pięć lat po założeniu osiedla (prawa miejskie Podkowa Leśna uzyskała w latach 60.). Do 1934 r., kiedy powstało sołectwo, Towarzystwo pełniło funkcje samorządowo-administracyjne zajmując się urządzaniem osiedla, utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa, po części zastępując w tym reprezentujący właścicieli parcelowanych terenów Zarząd Dóbr. W latach 1935-1939 Towarzystwo koncentrowało się na obronie interesów mieszkańców oraz współdziałaniu z samorządem, w szczególności w sprawach planu zabudowy i estetyki osiedla. Bezskutecznie walczyło u władz państwowych o nadanie Podkowie Leśnej specjalnego statusu podmiejskiego osiedla mieszkaniowego. Wojna przerwała działalność Towarzystwa.</p> <p>W 1988 r. stowarzyszenie zostało reaktywowane (rejestracji w KRS dokonano w 2002 r.). Jest ono prawnym następcą oraz kontynuatorem tradycji przedwojennego Towarzystwa. Od momentu reaktywacji w ramach działalności organizacji oprócz</p>	

kwestii społecznych pojawiały się zagadnienia związane z promowaniem historii Podkowy Leśnej oraz gromadzeniem pochodzących od mieszkańców miasta różnorodnych materiałów o charakterze historycznym. Z czasem liczba gromadzonych archiwaliów rosła i pojawiła się potrzeba formalnego uznania i wyodrębnienia tej części działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.

W 2009 r. decyzją Zarządu powołano do życia Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, którego kustoszem został Oskar Koszutski, zajmujący się do tej pory tym aspektem działań organizacji. Na tym etapie archiwum nie było jeszcze ukształtowane i opracowane, choć pojawiła się idea jego gruntownego uporządkowania. Działania w tym kierunku rozpoczęły się około roku 2015, w ramach współpracy z Fundacją Ośrodka KARTA i Mazowiecką Biblioteką Cyfrową. W 2016 i 2017 r. Towarzystwo zapoczątkowało profesjonalizację Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej dzięki dofinansowaniu z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych.

4 Cele istnienia

Zgodnie ze statutem Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do jego celów należą:

- 1. Pielęgnowanie tradycji i historii Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej oraz pobudzanie obywatelskiej inicjatywy mieszkańców dla zapewnienia jej wszechstronnego rozwoju.*
- 2. Ochrona wartości kulturowych, zabytkowych, urbanistycznych, przyrodniczych (w tym szczególnie rezerwatów przyrody) w granicach administracyjnych Miasta-Ogrodu Podkowy Leśnej, mająca na celu zachowanie unikatowego w Polsce układu urbanistycznego, zieleni i zabudowy, wpisanych do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.*
- 3. Uczestnictwo w określaniu kierunków rozwoju Miasta-Ogrodu, a także w rozwiązywaniu jego aktualnych problemów.*
- 4. Opiniowanie ważnych dla Miasta-Ogrodu działań oraz przedsięwzięć inwestycyjnych lub planów zmian przeznaczenia obiektów.*
- 5. Upowszechnianie idei miast-ogrodów i jej promowanie w kraju i poza jego granicami.*
- 6. Kształtowanie postaw obywatelskich mieszkańców Podkowy Leśnej i wspomaganie działań na rzecz rozwoju demokracji lokalnej.*
- 7. Wspieranie organizacyjne i rzeczowe inicjatyw społecznych, kulturalnych i gospodarczych, podejmowanych przez osoby fizyczne i jednostki organizacyjne na rzecz dobra publicznego.⁵*

Cele te Towarzystwo realizuje m.in. poprzez

- 2. Gromadzenie materiałów dotyczących historii i rozwoju regionu i Podkowy Leśnej, ich udostępnianie oraz prowadzenie działalności badawczej i dokumentacyjnej w tym zakresie. (...)*
- 5. Działalność informacyjną i wydawniczą popularyzującą historię, idee i osiągnięcia Miasta-Ogrodu.*
- 6. Inne działania służące miastu i jego mieszkańcom, w tym opiekę nad miejscami i obiektami o wartości historycznej.⁶*

⁵ Statut Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=02>, § 6 [dostęp: 02.02.2018].

⁶ Tamże, § 7.

Powstałe w 2009 r. Obywatelskie Archiwum Podkowskiej Leśnej ma na celu

gromadzenie, przechowywanie i opracowywanie dokumentów, druków, fotografii i innych archiwaliów dotyczących historii i rozwoju Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna i jego mieszkańców oraz regionu, prowadzenie działalności badawczej i dokumentacyjnej, prowadzenie działalności informacyjnej i wystawienniczej w tym zakresie oraz udostępnianie posiadanych zbiorów.⁷

5 Siedziba

Towarzystwo ma siedzibę w udostępnionych przez miasto pomieszczeniach przy ul. Świerkowej 1 w Podkowie Leśnej, na terenie zajmowanym przez Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich. Towarzystwo zajmuje dwa pomieszczenia w drewnianym budynku, w którym panują trudne warunki ze względu na chłód (zimą) i wysoką wilgotność, jak również brak zaplecza socjalnego.

6 Specyfika zasobu archiwalnego

W skład Obywatelskiego Archiwum Podkowskiej Leśnej wchodzi pięć zespołów/zbiorów opracowanych w 2016 i 2017 r. w ramach dofinansowania z NDAP (patrz: sekcja 9 – Finansowanie). Są to następujące zespoły i zbiory:

- **Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r.**, daty skrajne [1926–1929] 1930–1939 [1942], identyfikator zespołu PL/1007/001

Zespół zawiera ocalałe materiały (33 j.a., ok. 70%) dokumentujące działalność przedwojennego Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, którego obecne Towarzystwo jest spadkobiercą i kontynuatorem. Dokumentację gromadziła i przechowała (również po wojnie) sekretarz Towarzystwa, Krystyna Latoń; po jej śmierci pieczę nad archiwum sprawowała jej córka. Jej syn, Jacek Wojnarowski – obecny prezes Towarzystwa (a więc wnuk K. Latoń) ok. 1980 r. przekazał dokumentację pod opiekę ks. Leona Kantorskiego, ówczesnego proboszcza parafii pw. św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Depozyt zwrócono Towarzystwu w 1996 r.

Zespół zawiera pierwszy statut Towarzystwa z 1935 r. (wskazywany jako najważniejszy i najcenniejszy dokument w całym archiwum, sygn. 1 w ramach zespołu PL/1007/001). W skład zespołu wchodzi także protokoły posiedzeń Walnego Zgromadzenia i Zarządu oraz materiały z tych posiedzeń, zawiadomienia i komunikaty władz Towarzystwa, sprawy członkowskie, materiały dot. współpracy z Radą Gromadzką i Sołtysem Podkowskiej Leśnej, korespondencja dot. statusu prawnego Podkowskiej Leśnej, planu parcelacyjnego i sposobu użytkowania terenów publicznych i prywatnych, korespondencja z Dyrekcją Elektrycznych Kolei Dojazdowych, materiały dot. bezpieczeństwa w Podkowie Leśnej, korespondencja władz Towarzystwa z

⁷ Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w 2009 r., oprac. A. Dobrzyńska-Foss, Podkowa Leśna, 2010, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=13> [dostęp: 02.02.2018].

urzędami, przedsiębiorstwami i innymi organizacjami społecznymi.

W skład zespołu wchodzi także biuletyny wydawane przez Towarzystwo, wycinki prasowe oraz druki ulotne z lat 20. i 30. XX w. reklamujące Podkowę Leśną (patrz: załącznik nr 1).

Pojedyncze jednostki archiwalne składają się z dokumentacji kartograficznej (plan Podkowy Leśnej (patrz: załącznik nr 2) i plan sytuacyjny jednej z działek) oraz technicznej (projekt przebudowy toru saneczkowego i projekt ogrzewania budynku Klubu Sportowego).

W zespole zachował się również dziennik korespondencyjny Towarzystwa z lat 1935-1939.

- **zbiór Podkowa niezależna**, daty skrajne [1976-1977] 1979-1989 [1990-1999, 2005], identyfikator zespołu PL/1007/002

Zbiór dokumentuje działalność opozycji antykomunistycznej w Podkowie Leśnej. Został utworzony przez ks. Leona Kantorskiego, proboszcza parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej w latach 1964-1991. W latach 80. ks. Kantorski wspierał działania opozycjonistów; po ogłoszeniu stanu wojennego w 1981 r. był inicjatorem powstania Parafialnego Komitetu Pomocy Bliźniemu. W 1992 r. część zbioru została przez ks. Kantorskiego подарowana Towarzystwu Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.

Ks. Leon Kantorski zmarł w 2010 r., a znakomita część jego spuścizny aktowej znalazła się pod opieką założonej przez niego Fundacji Lumen – Fundatio pro Educatione. W marcu 2017 r. fundacja przekazała Obywatelskiemu Archiwum Podkowy Leśnej kilkadziesiąt teczek oraz kilka dokumentów luzem; materiały te dotyczyły przede wszystkim historii parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej oraz działającego przy niej Parafialnego Komitetu Pomocy Bliźniemu.

W zbiorze wyodrębniono trzy serie: Działalność opozycji politycznej i kościoła katolickiego w Polsce w latach 70. i 80., Działalność Parafialnego Komitetu Pomocy Bliźniemu, Materiały nieaktowe.

Seria pierwsza zawiera materiały dot. tzw. „opozycji przedsierpniowej” (II poł. lat 70.), strajków w sierpniu 1980 r., I i II Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność”, działalności „Solidarności” w latach 1980-1981, stanu wojennego i sytuacji w Polsce w latach 80. (w tym: Kościoła katolickiego w Polsce w latach 80.). Zbiór zawiera też dokumentację głódówek protestacyjnych, które odbywały się w Podkowie Leśnej w latach 80., materiały na temat działalności i śmierci ks. Jerzego Popiełuszki, materiały dot. obrad Okrągłego Stołu oraz do historii polskiego ruchu ludowego.

Seria druga zawiera materiały dokumentujące działalność Parafialnego Komitetu Pomocy Bliźniemu, przede wszystkim dokumentacja prelekcji „Spotkanie z autorem” (cykliczne spotkania z zaproszonymi gośćmi, odbywające się w latach 1982-1987) oraz materiały dot. działalności Czytelni Jana Pawła II i pielgrzymki Wilno-Katyń.

Trzecia seria w zbiorze archiwalnym składa się z druków ulotnych oraz obiektów o charakterze muzealnym. Seria ta zawiera m.in. znaczki pocztowe poczty niezależnej, karty pocztowe, kalendarze drugiego obiegu, znaczki-przypinki (patrz: załącznik nr 3) i tzw. biżuterię patriotyczną (drewniane krzyże).

- **Komitet Obywatelski „Solidarność” w Podkowie Leśnej**, daty skrajne 1989-1990, identyfikator zespołu PL/1007/003

Ten niewielki zespół (6 j.a.) dokumentujący działalność lokalnej struktury „Solidarności” został odtworzony z prywatnych archiwów trzech członków Komitetu, którzy w 2014 r. przekazali ich część Towarzystwu.

W skład zespołu wchodzi m.in. materiały związane z kampanią wyborczą przed wyborami w czerwcu 1989 r. (instrukcje, programy, ulotki, korespondencja, notatki, protesty wyborcze), protokoły z zebrań Komitetu, regulaminy, spisy członków, materiały związane z wyborami samorządowymi w maju 1990 r. (patrz: załącznik nr 4) oraz dokumentacja współpracy Komitetu Obywatelskiego z Radą Miasta Podkowa Leśna.

- **zbiór akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej**, daty skrajne 1930–2005, identyfikator zespołu PL/1007/004

Materiały wchodzące w skład zbioru pochodzą od ks. Leona Kantorskiego, proboszcza parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej w latach 1964–1991. W 1992 r. ks. Kantorski podarował część kolekcjonowanych przez siebie dokumentów Towarzystwu Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna. W marcu 2017 r. Fundacja Lumen, opiekująca się spuścizną aktową po zmarłym w 2010 r. ks. Kantorskim, przekazała Towarzystwu kolejną, niewielką część archiwum duchownego dotyczącą głównie historii parafii i kościoła św. Krzysztofa.

Materiały składające się na ten zbiór archiwalny dotyczą m.in. działalności Komitetu Budowy Kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej (lata 30. XX w.), działalności parafii i jej proboszczów, organizowanych wydarzeń oraz spraw finansowych parafii; wśród dokumentacji dotyczącej kościoła znajdują się również inwentarze i spisy (najstarszy z lat 30. i 40.) oraz dokumentacja kartograficzna i techniczna.

Zbiór dokumentuje również dwie charakterystyczne inicjatywy związane z parafią św. Krzysztofa – msze big-beatowe oraz Autosacrum – pierwszą w Polsce uroczystość święcenia pojazdów mechanicznych, której tradycja sięga lat 30. XX w. Wśród materiałów dokumentujących ten ostatni temat znajdują się np. znaczki metalowe oraz klisze szklane i błony fotograficzne zawierające projekty znaczków (patrz: załącznik nr 5).

- **Portrety podkowian**, daty skrajne 2003–2009 [2010], identyfikator zespołu PL/1007/005

Zbiór zawiera 119 fotografii z lat 2003-2009 autorstwa Jacka Maziarskiego przedstawiających przede wszystkim mieszkańców Podkowy Leśnej, Brwinowa i Milanówka. Fotografie te były prezentowane w 2010 r. na wystawie pt. „Portrety podkowian” zorganizowanej w Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich z inicjatywy Uniwersytetu Otwartego „Pokolenia” (w zbiorze znajduje się również plakat zapraszający na wystawę – posteriorum). Po zamknięciu wystawy Uniwersytet Otwarty „Pokolenia” przekazał fotografie Obywatelskiemu Archiwum Podkowy Leśnej.

Opracowaniu i opisowi w archiwum podlegają odbitki prezentowane na wystawie; archiwum posiada również cyfrowe (oryginalne) wersje fotografii.

Oprócz pięciu opracowanych zespołów i zbiorów w skład Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej wchodzi również materiały nieopracowane, m.in. fotografie i dokumentacja życia kulturalnego w Podkowie Leśnej.

6A	Zasób tradycyjny/cyfrowy
zasób w większości tradycyjny; w formie cyfrowej – oryginały fotografii w zbiorze Portrety podkowiec	
6B	Wielkość zasobu
271 j.a. 3 mb (nie licząc teczek ze zbioru Portrety podkowiec) + materiały nieopracowane	
6C	Formaty zapisu i charakter fizyczny zasobu
Materiały oryginalne	
rękopisy	x
fotografie tradycyjne	x
fotografie cyfrowe	x
video analogowe	
video cyfrowe	
nagrania dźwiękowe analogowe	
nagrania dźwiękowe cyfrowe	
dokumentacja elektroniczna (inna niż foto, audio lub video)	
druki ulotne	x
materiały kartograficzne	x
książki i czasopisma	x
muzealia	x
Kopie cyfrowe	
rękopisy	x
fotografie tradycyjne	x
video analogowe	
nagrania dźwiękowe analogowe	
druki ulotne	x

inne	
------	--

7	Działania podejmowane przez archiwum
7A	Wystawy
<p>Na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat Towarzystwo zorganizowało wiele wystaw archiwalnych, na których prezentowano materiały zarówno z zasobu Towarzystwa, jak i z prywatnych zbiorów mieszkańców Podkowy Leśnej, umożliwiając odwiedzającym wystawy zapoznanie się z oryginałami prezentowanymi w gablotach oraz kopiami prezentowanymi na planszach. Poniżej krótki opis niektórych wystaw.</p> <p>We wrześniu 2006 r. z okazji Europejskich Dni Dziedzictwa Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna zorganizowało wystawę archiwalną pt. „Miasto-Ogród Podkowa Leśna i jego mieszkańcy w I połowie XX wieku” (wystawa była prezentowana również w roku poprzednim, a w roku 2006 zaprezentowano wystawę uzupełnioną o kolejne plansze). Wśród eksponowanych materiałów znalazły się zarówno dokumenty pochodzące z zasobu archiwum Towarzystwa, jak i od osób prywatnych.</p> <p>W listopadzie i grudniu 2009 r. w kościele pw. św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej eksponowana była wystawa pt. „O wolność i Solidarność. Podkowa Leśna 1976-1991” prezentująca materiały nt. działalności opozycyjnej mieszkańców Podkowy Leśnej i osób z nią związanych (patrz: załącznik nr 6). Ta sama wystawa we wrześniu 2010 r. była eksponowana w Domu Spotkań z Historią w Warszawie.</p> <p>We wrześniu 2010 r. Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna zorganizowało wystawę poświęconą założycielom spółki „Miasto-Ogród Podkowa Leśna” – Stanisławowi Lilpopowi, spółce akcyjnej „Siła i Światło” oraz Bankowi Spółek Zarobkowych. Wystawa mieściła się w Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich w Podkowie Leśnej.</p> <p>Od kilku lat Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej bierze czynny udział w Festiwalu Otwarte Ogrody, współorganizowanym przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.</p> <p>W czerwcu 2014 r. w ramach festiwalowego Ogrodu Wolności w Szkole Podstawowej im. Św. Teresy w Podkowie Leśnej Towarzystwo zaprezentowało wystawę pt. „Podkowa niezależna – Ksiądz Leon i jego czasy”. Ponadto na terenie przy Centrum Kultury i Inicjatyw Obywatelskich Towarzystwo zaaranżowało Ogród Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej, gdzie zaprezentowano materiały z zasobu archiwum dotyczące stanu wojennego i działalności opozycyjnej (patrz: załącznik nr 7).</p> <p>W czerwcu 2015 r. w trakcie Festiwalu Otwarte Ogrody Towarzystwo zaprezentowało wystawę archiwalną pt. „90-lecie Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna” zawierającą materiały nt. historii miasta i jego mieszkańców pochodzące z zasobu archiwum Towarzystwa oraz od mieszkańców Podkowy Leśnej. Wystawa miała charakter plenerowy – plansze wystawowe zostały umieszczone na ogrodzeniach wzdłuż ul. Lilpopa. Wystawa była eksponowana do 19 września. Całość wystawy (60 plansz) została umieszczona na stronie internetowej Towarzystwa (patrz: załącznik nr 8). W trakcie tej edycji festiwalu Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej zorganizowało także ogród archiwalny, w którym prezentowane były materiały dot. działalności</p>	

Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Podkowie Leśnej oraz Rady Miasta I kadencji (1990-1994). Materiały te pochodziły z zasobu archiwalnego Towarzystwa oraz z archiwum osobistego Stanisława Fibicha (patrz: załącznik nr 9).	
7B	Konferencje, spotkania, warsztaty, lekcje, wykłady...
Nd.	
7C	Gry, konkursy, turystyka archiwalna...
Nd.	
7D	Działalność wydawnicza
<p>Towarzystwo do 2016 r. było wydawcą biuletynu „Podkowieński Magazyn Kulturalny” (aktualnie zawieszony), a także kilkunastotomowej serii pn. Biblioteka Podkowieńska, w skład której weszły wydawnictwa zwarte dotyczące np. historii i architektury Podkowie Leśnej, historii Warszawskiej Kolei Dojazdowej, parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej, wspomnień mieszkańców Podkowie. Część z tych pozycji książkowych zawiera kopie materiałów archiwalnych z zasobu Obywatelskiego Archiwum Podkowie Leśnej, ale również ze zbiorów prywatnych, Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Poli Gojawiczyńskiej w Podkowie Leśnej czy Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w pobliskim Stawisku.</p> <p>Towarzystwo publikuje także mniejsze wydawnictwa, np. przewodniki po Podkowie, mapy prezentujące historię Podkowie Leśnej oraz foldery zawierające m.in. reprodukcje archiwaliów, jak np. folder „Podkowa Niezależna. Książd Leon i jego czasy” przygotowany dla uczestników obchodów „25 lat Wolności” na terenie Miasta Ogrodu Podkowa Leśna zorganizowanych z inicjatywy Podkowieńskiego Towarzystwa Biegowego (patrz: załącznik nr 10).</p>	
7E	Inne
Nd.	

8	Struktura i współpraca
8A	Typ podmiotu
stowarzyszenie	
8B	Sposób zarządzania
<p>Obywatelskie Archiwum Podkowie Leśnej jest częścią Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, które liczy ok. 90 członków; w jego działania angażuje się tylko część członków Towarzystwa (patrz: sekcja 10 – Osoby zaangażowane w tworzenie archiwum). Działalność archiwistyczna w obecnym momencie jest jednym z priorytetów funkcjonowania stowarzyszenia.</p>	

8C	Instytucje współpracujące
<p>W kwestiach natury archiwistycznej Towarzystwo współpracuje przede wszystkim z Fundacją Ośrodka KARTA oraz Mazowiecką Biblioteką Cyfrową (porozumienie z 25.02.2016 r.). Towarzystwo utrzymuje również kontakty z lokalnymi władzami samorządowymi oraz innymi organizacjami społecznymi działającymi w Podkowie Leśnej.</p>	

9	Finansowanie
<p>W latach 2016 i 2017 Obywatelskie Archiwum Podkova Leśnej finansowało swoje działania związane przede wszystkim z opracowaniem i zabezpieczeniem zasobu archiwalnego dzięki grantom z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w ramach konkursów „Wspieranie działań archiwalnych”.</p> <p>W ramach realizacji zadania w konkursie z 2016 r., które polegało na opracowaniu trzech zespołów/zbiorów archiwalnych (Archiwum Towarzystwa do 1939 r., Podkova niezależna, Komitet Obywatelski „S” w Podkowie Leśnej) dofinansowanie obejmowało niewielkie wynagrodzenie dla opiekunów zespołów/zbiorów, wynagrodzenie dla zewnętrznego konsultanta (pracownika jednego z archiwów sieci NDAP), kupno regałów, teczek bezkwasowych i opakowań ochronnych, odkwaszenie akt oraz skład i druk inwentarzy archiwalnych. Podobnie wyglądały wydatki w konkursie NDAP z 2017 r., w których pojawił się także koszt konserwacji pełnej niewielkiej, najcenniejszej części zasobu archiwalnego.</p> <p>W latach wcześniejszych Towarzystwo korzystało z finansowania pochodzącego m.in. od Urzędu Miasta Podkova Leśna, Urzędu Marszałka Województwa Mazowieckiego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz prywatnych fundacji.</p>	

10	Osoby zaangażowane w tworzenie archiwum	
10A	Liczba osób zaangażowanych	
<p>Ogólnie w prace archiwum zaangażowanych jest ok. 10 osób; merytorycznie opracowaniem archiwum zajmowało się ok. 6-7 członków Towarzystwa plus osoby z zewnątrz zatrudniane do prac zleconych.</p>		
10B	Pełnione funkcje	
<p>Organizatorem Obywatelskiego Archiwum Podkova Leśnej i jego kustoszem jest Oskar Koszutski. Inne osoby angażujące się w działalność archiwum nie pełnią w nim sformalizowanych funkcji.</p>		
10C	Typ współpracy z archiwum	
wolontariat		x

umowa o pracę	
umowa cywilno-prawna	x
praktyki	
staż	
inne	
10D	Sposoby pozyskiwania wolontariuszy
Nie ma zaplanowanych akcji polegających na pozyskiwaniu wolontariuszy – prace archiwalne są społecznie wykonywane przez członków Towarzystwa.	

11	Gromadzenie zasobu archiwalnego
<p>Źródła materiałów wchodzących w skład Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej są różnorodne.</p> <p>Archiwum Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r. jest historyczną dokumentacją własną przejętą po przedwojennym stowarzyszeniu, którego spadkobiercą jest obecnie działające Towarzystwo. Materiały te zostały przechowane przez przedwojenną sekretarz organizacji, a następnie jej córkę – przodkinię obecnego prezesa Towarzystwa (patrz też: sekcja 6 – Specyfika zasobu archiwalnego).</p> <p>Znaczną część zasobu archiwalnego stanowią dary współpracującego z Towarzystwem ks. Leona Kantorskiego, proboszcza parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej w latach 1964-1991. Materiały te zostały przez ks. Kantorskiego przekazane Towarzystwu jako dar w latach 90. Część dokumentów ks. Kantorskiego przekazano do Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej już po jego śmierci, w 2017 r., przez Fundację Lumen – Fundatio pro Educatione opiekującą się spuścizną aktową duchownego.</p> <p>W ramach daru od Uniwersytetu Otwartego „Pokolenia” Towarzystwo otrzymało fotografie Jacka Maziarskiego tworzące obecnie zbiór Portrety podkowian; dar osób prywatnych stanowią materiały dot. działalności Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” przekazane do Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej w 2014 r. przez trzech byłych członków komitetu.</p> <p>W historii Towarzystwa zdarzały się również sytuacje, kiedy jego członkowie ratowali historyczną dokumentację przed zniszczeniem (np. ze skupu makulatury) i włączali ją do zasobu archiwum.</p> <p>Archiwum od czasu do czasu otrzymuje materiały od mieszkańców Podkowy Leśnej – w oryginale lub w celu wykonania kopii (z takich kopii w dużej mierze powstała np. wystawa z okazji 90-lecia miasta; patrz: sekcja 7A – Wystawy).</p>	

O przypadkach przekazywania dokumentów do archiwum mówi B. Wróblewski:

Czasami ktoś nam coś chciał dać, a czasami ktoś kupował starą willę w Podkowie Leśnej i znajdował coś w piwnicy, i nam przynosił pudełko po butach z jakimiś papierami, bo uznał, że ich nie wyrzuci do kosza, tylko nam je zostawi.⁸

11A Kto zajmuje się gromadzeniem zasobu?

Nie ma osób specjalnie wyznaczonych, archiwum nie prowadzi zaplanowanych akcji pozyskiwania archiwaliów

11B Sposoby gromadzenia/docierania do darczyńców

Archiwum nie prowadzi szeroko zakrojonych akcji pozyskiwania zasobu. Regularnie w trakcie swoich działań (np. wystaw lub publikacji) Towarzystwo zwraca się z apelem do osób związanych obecnie lub w przeszłości z Podkową Leśną o przekazywanie posiadanych materiałów archiwalnych do Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej.

11C Rejestracja wpływów

Archiwum nie prowadzi rejestracji wpływów.

11D Selekcja materiałów

Tak, o włączeniu do zasobu decyduje związek tematyczny materiałów z życiem społecznym Podkowy Leśnej lub z życiem jego mieszkańców.

11E Czy przejmuje się oryginały, czy sporządza kopie?

Zależnie od woli dysponenta, archiwum przejmuje oryginalne materiały lub sporządza ich kopie, oryginały oddając następnie właścicielowi.

11F Zasady przyjęcia materiałów do zasobu

dar	x
depozyt	
wypożyczenie	
inne	x (kopie)

12 Przechowywanie zasobu archiwalnego

Zasób archiwalny Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej przechowywany jest w siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna (patrz: sekcja 5 –

⁸ B. Wróblewski, *Wywiad nt. Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej*, rozmawiała M. Wiśniewska-Drewniak, Podkowa Leśna, 27.01.2018, Archiwum prywatne MWD.

Siedziba).

W przypadku zbioru Portrety podkowieńskich archiwum przechowuje ich kopie (odbitki fotografii cyfrowych). Są one umieszczone w antyramach, a te zabezpieczone są poprzez opakowanie w kartonowe teczki. Oryginały fotografii w formie cyfrowej prawdopodobnie przechowywane są na dysku komputerowym kustosa archiwum.

12A Warunki magazynowe

Materiały przechowywane są w pomieszczeniach na parterze, w odwiedzanej przez członków Towarzystwa i inne osoby siedzibie organizacji. W budynku panują trudne warunki klimatyczne – jest wilgotno (w jednym z pomieszczeń działa osuszacz powietrza), a zimą zimno.

12B Sprzęt i wyposażenie

Materiały przechowywane są w dwóch zamykanych drewnianych szafach (w jednej znajdują się materiały opracowane, w drugiej – nieopracowane) oraz w szafie z dużymi szufladami, w której umieszczono m.in. teczki o większych niż A4 formatach (patrz: załącznik nr 11).

Wszystkie opracowane materiały zostały umieszczone w teczkach bezkwasowych; dodatkowo fotografie umieszczono w obwolutach lub kopertach.

12C Dodatkowe uwagi

Wielkoformatowe plakaty ze względu na ich bezpieczeństwo zostały wyjęte z oryginalnych jednostek archiwalnych i umieszczone w większych teczkach; w pierwotnych teczkach pozostawiono o tym adnotację; na osobnych kartkach papieru (obwolutach) założonych wokół plakatów umieszczono informację o pochodzeniu plakatu z konkretnej jednostki archiwalnej (patrz: załącznik nr 12).

Muzealia zostały opracowane jako nierozłączne części zespołów/zbiorów archiwalnych – otrzymały w ramach inwentarza osobne sygnatury, umieszczono je w teczkach – uprzednio wkładając do kopert.

W ramach grantów w konkursach NDAP „Wspieranie działań archiwalnych” Towarzystwo zamówiło profesjonalną konserwację kilkunastu dokumentów z zespołu Archiwum Towarzystwa do 1939 r., m.in. pierwszego statutu Towarzystwa z 1935 r. Ponadto całość zespołu archiwalnego została poddana masowemu odkwaszaniu.

13 Opracowanie zasobu archiwalnego

Opracowaniu poddano pięć zespołów/zbiorów z Obywatelskiego Archiwum Podkowie Leśnej, w ramach dotacji Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Trzy z nich opracowano w 2016 r. (Archiwum Towarzystwa do 1939 r.; Podkowa niezależna; Komitet Obywatelski „Solidarność” w Podkowie Leśnej), natomiast w 2017 r., po dopływie akt przekazanych przez Fundację Lumen stworzono i opracowano nowy zbiór – akta ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej, uzupełniając go o trzy jednostki archiwalne pochodzące z opracowanego roku

wcześniej zbioru Podkowa niezależna (również pochodzącego od ks. Kantorskiego). Z kolei zbiór Podkowa niezależna powiększony został o 29 jednostek archiwalnych, co wymogło zaktualizowanie układu zbioru (wydzielenia trzech serii) i opracowanie nowego inwentarza dla tego zespołu. W 2017 r. Towarzystwo opracowało także zbiór fotografii Portrety podkowian – opracowaniu archiwalnemu podlegały powystawowe odbitki fotografii, nie cyfrowe oryginały.

W ramach tych dwóch projektów Towarzystwo opracowując oraz zabezpieczając zawartość archiwum korzystało z pomocy konsultanta – wieloletniego pracownika jednego z archiwów państwowych. W związku z tym opracowanie zbiorów/zespołów ma charakter profesjonalny, oparty na regułach naukowej archiwistyki, a do każdego z opracowanych zespołów/zbiorów stworzono klasyczny inwentarz archiwalny ze wstępem (patrz: sekcja 13A – Pomoce informacyjno-ewidencyjne).

O ile było to możliwe w ramach opracowania archiwalnego brano pod uwagę układ akt nadany przez twórcę (zwł. w przypadku materiałów przekazanych przez ks. Kantorskiego, który samodzielnie częściowo je opracowywał formując teczki oraz w przypadku przedwojennych akt Towarzystwa, w przypadku których obecne były ślady układy kancelaryjnego). W razie potrzeby układ ten modyfikowano, grupując materiały tematycznie. W przypadku zbioru Portrety podkowian fotografie uszeregowano alfabetycznie, według osób przedstawionych na zdjęciach, w dalszej kolejności umieszczając zdjęcia grupowe, osób nierozpoznanych, zwierząt i roślin.

13A Pomoce informacyjno-ewidencyjne

W Obywatelskim Archiwum Podkowie Leśnej funkcjonuje obecnie pięć inwentarzy archiwalnych o następujących tytułach:

- Inwentarz zespołu (zbioru) akt Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r. z lat [1926–1929] 1930–1939 [1942],
- Inwentarz zespołu (zbioru) akt Podkowa niezależna [1976–1977] 1979–1989 [1990–1999, 2005],
- Inwentarz zespołu (zbioru) akt Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Podkowie Leśnej 1989–1990,
- Inwentarz zbioru akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej 1930–2005,
- Inwentarz Portrety podkowian 2003–2009 [2010].

Każdy inwentarz na stronie tytułowej wskazuje na autora; strona ta zawiera także logo i nazwę Towarzystwa oraz datę i miejsce wydania inwentarza, a także kolejny numer zespołu (patrz: sekcja 13C – Sposób sygnowania materiałów). Kolejna strona zawiera informację o wsparciu finansowym ze strony NDAP.

Właściwy spis jednostek poprzedzono szczegółowym wstępem do inwentarza o następującej strukturze:

- I. Historia twórcy zespołu (lub Życie i działalność twórcy zbioru – Podkowa niezależna, zbiór ks. Leona Kantorskiego i Portrety podkowian)
- II. Dzieje zespołu (lub zbioru)
- III. Charakterystyka archiwalna zespołu (lub zbioru)
  - tytuł zespołu (zbioru)
  - granice chronologiczne

- granice terytorialne
- rozmiary zespołu
- procentowy stan zachowania akt
- struktura archiwalna zespołu
- charakterystyka techniczna materiału aktowego
- fizyczny stan zachowania akt
- stan zmikrofilmowania akt
- brakowanie akt zespołu

IV. Zawartość zespołu (lub zbioru)

V. Metody opracowania

Zbiór Podkowa niezależna posiada także tabelaryczną konkordancję sygnatur z 2016 i 2017 r.

Po wstępie znajduje się właściwy inwentarz – spis jednostek występujących w zespole/zbiorze (patrz: załącznik nr 13), zawierający następujące informacje:

- sygnatura (patrz też: sekcja 13C – Sposób sygnowania materiałów)
- tytuł
- tytuł tłumaczony (wolne miejsce)
- daty skrajne
- zawartość/treść (szczegółowość opisu zależna od zespołu/zbioru oraz osoby opracowującej)
- rodzaj dokumentacji (dokumentacja aktowa, materiały ikonograficzne, materiały drukarskie, druki ciągłe, druki zwarte, druki ulotne, dokumentacja kartograficzna, dokumentacja techniczna, dokumentacja fotograficzna)
- informacje szczegółowe
  - język
  - udostępnianie
- opis zewnętrzny: liczba stron, oryginały/kopie, charakter fizyczny, technika zapisu (rkp, mps, druki, zdjęcia...), stan zachowania
- uwagi (np. zawartość wtórników, dawna sygnatura, informacja o umieszczeniu kopii dokumentów w aneksie do inwentarza)

Przykładowe tytuły jednostek archiwalnych:

Zarząd Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna. Protokoły posiedzeń (Archiwum Towarzystwa do 1939 r., sygn. 6)

Status prawny Podkowy Leśnej, plan parcelacyjny, sposób użytkowania terenów użyteczności publicznej oraz prywatnych działek (Archiwum Towarzystwa do 1939 r., sygn. 13)

Zakup i dystrybucja nawozów dla mieszkańców Podkowy Leśnej (Archiwum Towarzystwa do 1939 r., sygn. 19)

Foldery reklamujące Podkowę Leśną (Archiwum Towarzystwa do 1939 r., sygn. 24)

NSZZ „Solidarność” – działalność w okresie 1980 – 1981. Komunikaty, informacje, teksty porozumień, oświadczenia, deklaracje, pisma, notatki, wydawnictwa, ulotki, plakaty (Podkowa niezależna, sygn. 4)

Lech Wałęsa – internowanie i nagroda Nobla. Wystąpienia, apele, korespondencja, ulotki, plakat (Podkowa niezależna, sygn. 8)

Środowisko akademickie (pracownicy naukowcy i studenci) wobec śmierci Stanisława Pyjasa i stanu wojennego. Materiały przekazane ks. Leonowi Kantorskiemu: pisma, oświadczenia w sprawie weryfikacji i zwolnień pracowników naukowych, uchwały, korespondencja, wydawnictwa (Podkowa niezależna, sygn. 9)

Parafialny Komitet Pomocy Bliźniemu – działalność. Wydawanie leków i artykułów medycznych. Wykazy podopiecznych, podania o przyznanie pomocy, pokwitowania i podziękowania, apele, korespondencja (Podkowa niezależna, sygn. 47)

Wybory samorządowe 27 maja 1990 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, podział na okręgi wyborcze, dokumenty programowe, kandydaci i wyniki głosowania, korespondencja (Komitet Obywatelski „Solidarność”, sygn. 5)

Kościół św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej – proboszczowie. Biogramy, wspomnienia (Zbiór ks. Leona Kantorskiego, sygn. 3)

Profanacja figury św. Krzysztofa w ogrodzie przy kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Korespondencja, fotografie (Zbiór ks. Leona Kantorskiego, sygn. 12)

Autosacrum – organizacja i przebieg uroczystości poświęcenia pojazdów mechanicznych w kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Materiały informacyjne, notatki, zaproszenia, korespondencja, fotografie (Zbiór ks. Leona Kantorskiego, sygn. 21)

Muzyka big-beatowa w kościele. Korespondencja ks. Leona Kantorskiego (Zbiór ks. Leona Kantorskiego, sygn. 28)

Budowa kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Oferty firm budowlanych i handlowych (Zbiór ks. Leona Kantorskiego, sygn. 35)

Księga rachunków kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej od 1 stycznia 1937 (Zbiór ks. Leona Kantorskiego, sygn. 46)

Zbiór fotograficzny Portrety podkowian składa się z dwóch jednostek archiwalnych. Pierwsza z nich to plakat wystawy, z której pochodzą fotografie. Następnie opisane zostały poszczególne fotografie ze zbioru (patrz: załącznik nr 14). W skład opisu wchodzi następujące pola:

- sygnatura (patrz: sekcja 13C – Sposób sygnowania materiałów)
- temat (zawsze Portrety podkowian)
- treść (imię i nazwisko osoby przedstawionej na fotografii (o ile są znane) oraz krótka charakterystyka lub w przypadku zdjęć innych niż portrety opis zawartości zdjęcia)
- data i autor
- opis zewnętrzny (odbitka, wymiary, druk)
- uwagi (np. „Zdjęcie w technice cyfrowej, odbitka oprawiona w passe-partout i antyramę 50x40 cm”, „Zdjęcie w technice cyfrowej, odbitka na planszy V”)

W przypadku niektórych fotografii pod ich opisem umieszczono w inwentarzu niewielką kopię cyfrową zdjęcia.

W przypadku zespołów/zbiorów innych niż Portrety podkowian do inwentarza archiwalnego dołączono aneks, w którym znajdują się kopie cyfrowe niewielkiej części dokumentów z danego zespołu/zbioru wraz z opisem na poziomie dokumentu (patrz: załącznik nr 15). Opis ten składa się z następujących składników:

- sygnatura (wraz z podaniem stron)
- tytuł dokumentu
- tło historyczne
- data
- opis zewnętrzny: rozmiar w centymetrach, oryginał/kopia, technika wykonania, język

Poniżej opisu zamieszczono stosunkowo niewielkie (mniejsze niż strona A4) cyfrowe kopie dokumentów (jedna lub kilka stron).

Wszystkie inwentarze w całości dostępne są on-line, na stronie internetowej Towarzystwa.

13B Struktura zasobu archiwalnego

- Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r.
- Podkowa niezależna
  - seria I – Działalność opozycji politycznej i kościoła katolickiego w Polsce w latach 70. i 80. (sygn. 1-33)
  - seria II – Parafialny Komitet Pomocy Bliźniemu (sygn. 34-57)
  - seria III – Działalność opozycji w latach 80. XX wieku – materiały nieaktowe (sygn. 59-63)
- Komitet Obywatelski „Solidarność” w Podkowie Leśnej
- zbiór akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej
  - seria I – Parafia i kościół św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Organizacja i działalność (sygn. 1-29)
    - bez przyporządkowania do podserii (sygn. 1-20)
    - podseria A – Autosacrum. Uroczystość poświęcenia pojazdów mechanicznych w kościele św. Krzysztofa (sygn. 21-22)
    - podseria B – Muzyka big-beatowa w kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej (sygn. 23-29)
  - seria II – Kościół św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Budowa. Wystrój świątyni. Rozbudowa (sygn. 30-43)
  - seria III – Kościół św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Sprawy finansowe (sygn. 44-49)
- Portrety podkowian

13C Sposób sygnowania materiałów

Opracowanym zespołom/zbiorom przyporządkowano numer, w całości składający się z trzech części, np. PL/1007/001, przy czym pierwszy człon odnosi się do państwowego przyporządkowania archiwum, drugi jest numerem archiwum nadanym w ramach sieci archiwów społecznych Ośrodka KARTA, a trzeci jest kolejnym numerem zespołu/zbioru (obecnie funkcjonują numery od 001 do 005).

Jednostki inwentarzowe w zespołach/zbiorach numerowane są sygnaturą ciągłą, od 1.

W przypadku Portretów podkowian tylko pierwsza jednostka inwentarzowa (plakat wystawy) oznaczona jest sygnaturą prostą (1). Następujące po niej fotografie oznaczone są sygnaturą łamaną, np. 2/7, 2/23 – gdzie liczba za ukośnikiem oznacza numer kolejny fotografii (wszystkie opisane są w ramach tematu Portrety podkowian; patrz: załącznik nr 14).

13D Stosowanie materiałów pomocniczych

W opracowaniu archiwalnym pięciu zespołów/zbiorów w latach 2016 i 2017 Towarzystwo korzystało z usług zawodowego archiwisty pracującego obecnie w archiwum państwowym. W każdym inwentarzu widnieje informacja o stosowaniu

Międzynarodowego Standardu Opisu Archiwalnego ISAD(G). W swoich działaniach Towarzystwo korzystało także ze szkoleń i materiałów Ośrodka KARTA.	
13E	System informacyjny
Towarzystwo korzysta z rozwiązań znanych z naukowego opracowania zasobu archiwalnego w archiwach państwowych. System informacyjny Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej składa się obecnie wyłącznie z pięciu inwentarzy archiwalnych dostępnych dla użytkowników (również on-line) oraz z plików komputerowych, w tym aktywnych arkuszy kalkulacyjnych dostępnych dla członków Towarzystwa.	
13F	Dodatkowe uwagi
Towarzystwo nie stosuje obecnie żadnego systemu lub programu dedykowanego opisowi archiwaliów. Opis archiwalny w Obywatelskim Archiwum Podkowy Leśnej jest wprowadzany do plików edytora tekstu oraz do arkuszy kalkulacyjnych (z myślą o ewentualnej przyszłej konwersji tych danych).	

14	Udostępnianie zasobu archiwalnego
<p>Obecnie istnieje możliwość dostępu do opracowanych materiałów na miejscu, w siedzibie Towarzystwa, po uprzednim kontakcie z jego członkami – jednak do tej pory nie było w archiwum takich użytkowników. W najbliższym czasie Towarzystwo planuje zwiększyć widoczność archiwum w sieci, a z czasem zdigitalizować większe części zasobu i umieścić je on-line oraz podjąć działania popularyzatorskie (patrz: sekcja 16 – Plany na przyszłość).</p> <p>Niewielka część zasobu w postaci cyfrowych odwzorowań dostępna jest na stronie internetowej Towarzystwa, w aneksach do inwentarzy archiwalnych – są to jednak materiały w stosunkowo niewielkiej rozdzielczości i trudne do odnalezienia dla użytkownika.</p>	
14A	Sposoby udostępniania
on-line	x
na miejscu	x
14B	Kwerendy archiwalne
Obecnie archiwum nie prowadzi kwerend archiwalnych.	
14C	Ocena dostępności i ograniczenia w dostępie
W Internecie dostępność materiałów z Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśne jest niewielka, choć pewna ich część została umieszczona w aneksach do inwentarzy archiwalnych.	

Użytkownicy mogą korzystać z materiałów na miejscu, w siedzibie Towarzystwa w Podkowie Leśnej, po uprzednim kontakcie (konkretne informacje o możliwości udostępnienia tych materiałów nie są jednak umieszczone na stronie www Towarzystwa).

Dwie teczki w zbiorze Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Podkowie Leśnej zostały w inwentarzach opisane jako dostępne warunkowo, ze względu na obecność w nich danych osobowych (sygn. 3 – Utworzenie „drugiego” Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Podkowie Leśnej. Walne zebranie. Regulamin. Spisy członków; sygn. 4 – Działalność podkowieńskiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” przed wyborami samorządowymi. Korespondencja w sprawach miasta). Archiwum nie zaprojektowało specjalnej procedury związanej z zapewnianiem dostępu do tych materiałów. W założeniu będą one udostępniane np. do badań naukowych, ale nie będą upubliczniane on-line po ewentualnym zdigitalizowaniu.

14D	Liczba użytkowników
-----	---------------------

w przypadku korzystania na miejscu – 0

14E	Rodzaje użytkowników
-----	----------------------

nd.

14F	Sposób rejestrowania udostępnień
-----	----------------------------------

nd.

15	Problemy
----	----------

Obecnie najpoważniejszym problemem archiwum są warunki lokalowe – trudne zarówno dla członków Towarzystwa, jak i dla przechowywania materiałów archiwalnych (zbyt niska temperatura i zbyt wysoka wilgotność). Obecnie Towarzystwo podejmuje działania w celu przeniesienia siedziby (w tym archiwum) do innej lokalizacji.

Wśród materiałów nieopracowanych znajdują się również fotografie autorstwa różnych osób, często trudnych do ustalenia. Jako jeden z problemów informatorzy wskazali kwestie prawne związane z tymi materiałami.

16	Plany na przyszłość
----	---------------------

Podstawowym kierunkiem działalności Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej w najbliższym czasie ma stać się digitalizacja zasobu archiwalnego i umieszczenie go on-line, w celu zwiększenia jego popularności, oraz upowszechnianie informacji archiwalnej, a także współpraca z podkowieńskimi szkołami.

W 2018 r. przypada stulecie urodzin ks. Kantorskiego, w związku z czym Towarzystwo prawdopodobnie zorganizuje wystawę materiałów z nim związanych.

16A	Postępowanie z materiałami archiwalnymi w przypadku likwidacji
<p>Materiały archiwalne posiadane przez Towarzystwo w przypadku jego likwidacji wchodzi do państwowego zasobu archiwalnego – właściwego terytorialnie archiwum państwowego (Archiwum Akt Nowych); wynika to z zapisów umowy z NDAP dot. wykonania zadania publicznego (opracowanie zasobu archiwalnego w 2016 i 2017 r.). Statut Towarzystwa w rozdziale dotyczącym likwidacji nie wskazuje na spadkobierców zasobu archiwalnego.</p>	

17	Miejsce w ruchu archiwistyki społecznej
<p>Towarzystwo współpracowało z Ośrodkiem KARTA w ramach ruchu archiwistyki społecznej uczestnicząc w organizowanych przez KARTĘ szkoleniach, korzystając z materiałów pomocniczych. Członkowie Towarzystwa kontaktowali się także z pracownikami Ośrodka w celu konsultacji dotyczących składania wniosku o dofinansowanie NDAP. Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej od kwietnia 2016 r. posiada również nadany w ramach Sieci Archiwów Społecznych numer archiwum (PL/1007).</p>	

18	Ocena znaczenia projektu
18A	Wartość zasobu archiwalnego
<p>Zgromadzony przez Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej materiały mają znaczenie lokalne, nieocenione jeśli chodzi o historię Podkowy Leśnej – zwłaszcza Archiwum Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r., które dokumentuje pierwsze lata po powstaniu miasta, kiedy nie funkcjonowały jeszcze władze samorządowe i to Towarzystwa <i>de facto</i> pełniło ich rolę. W związku z tym materiały te mogą mieć również znaczenie globalne, np. dla historii realizacji dziewiętnasto- i dwudziestowiecznej idei miasta-ogrodu. Duże znaczenie regionalne mają również materiały dot. budowy kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej. Istotne znaczenie dla lokalnej oraz ponadlokalnej historii mają także materiały dot. działań opozycji antykomunistycznej w Podkowie Leśnej, która w latach 80. była swego rodzaju opozycyjnym centrum.</p>	
18B	Wpływ na lokalną społeczność
<p>Charakter zasobu archiwalnego ma duży potencjał wpływania na lokalną społeczność i jej animowania. Obecnie, ze względu na włożenie pracy członków Towarzystwa w ciągu ostatnich lat w opracowanie materiałów zamiast w ich wykorzystywanie, udostępnianie czy promowanie, nie są one szeroko wykorzystywane przez mieszkańców Podkowy Leśnej. Wyjątkiem są cieszące się dużym zainteresowaniem wystawy archiwalne organizowane przez Towarzystwo oraz uczestnictwo archiwum w cieszącym się ogromną popularnością (lokalnie i ponadlokalnie) Festiwalu Otwarte Ogrody. Ewentualne większe zaangażowanie młodzieży szkolnej może również bardzo</p>	

pozytywnie wpłynąć na działania i recepcję archiwum w lokalnej społeczności.	
18C	Możliwy wpływ na wizerunek archiwów w społeczeństwie
<p>Ze względu na specyfikę zasobu archiwalnego gromadzonego przez niewielką organizację pozarządową Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej przez użytkowników (których zresztą obecnie jest jeszcze niewielu) nie będzie raczej kojarzone z innymi archiwami historycznymi, takimi jak np. archiwa państwowe, a raczej z muzeami, publicznymi bibliotekami czy zbiorami innych organizacji społecznych lub osób prywatnych.</p>	
18D	Stabilność projektu
<p>Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej odznacza się dużą stabilnością. Jest wydzieloną częścią Towarzystwa, a więc formalnie uznano jego odrębność i istotność; działa w ramach stabilnej organizacji pozarządowej, z dużą liczbą członków i długimi tradycjami (nawet, jeśli odwołujemy się tylko do okresu powojennego, czyli reaktywacji w końcu lat 80.). Towarzystwa współpracuje z lokalnymi władzami na tyle skutecznie, że posiada udostępnioną przez samorząd własną siedzibę i w razie kłopotów, z pewnością będzie mogło polegać na wsparciu ze strony władz lokalnych. Ponadto w wyniku opracowywania dużej części zasobu archiwalnego Towarzystwa w ramach zadania publicznego, zgodnie z brzmieniem regulaminu konkursu „Wspieranie działań archiwalnych” NDAP materiały archiwalne opracowane w ramach tych projektów w wypadku likwidacji Towarzystwa przechodzą do państwowego zasobu archiwalnego.</p>	
18E	Inne
-	

Spis załączników:

1. Folder zachęcający do zamieszkania w Podkowie Leśnej, ok. 1926; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r., sygn. 24.
2. Plan Podkowy Leśnej w skali 1:5000 wykonany przez inż. K. Stefko, 1932; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r., sygn. 25.
3. Znaczkki przypinane z lat 80.; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, zbiór Podkowa niezależna, sygn. 61.
4. Lista kandydatów na radnych z 15 okręgów w wyborach samorządowych, 1989; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, Komitet Obywatelski „Solidarność” w Podkowie Leśnej, sygn. 5, s. 65; *Inwentarz zespołu (zbioru) akt Komitetu Obywatelskiego "Solidarność" w Podkowie Leśnej 1989-1990*, oprac. M. Konopka-Wichrowska, Podkowa Leśna, 2016, http://www.podkowalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/komitet.pdf [dostęp: 02.02.2018], s. 22 (aneks).
5. Klisza szklana (po prawej) i błona fotograficzna (w środku) zawierające projekty znaczków wydanych z okazji uroczystości poświęcenia pojazdów mechanicznych (Autosacrum) w Podkowie Leśnej; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, zbiór akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej, sygn. 22.
6. Plakat wystawy „O wolność i Solidarność – Podkowa Leśna 1976-1991”, 2009, <http://www.podkowalesna-tppl.pl/kronika/2009/zaproszenie-2009.jpg> [dostęp: 10.02.2018]
7. Ogród archiwalny Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej w trakcie Festiwalu Otwarte Ogrody, 6-8.06.2014, fot. A. Wyszynska, <http://www.ckiopodkowa.pl/festiwal-otwarte-ogrody-2014> [dostęp 10.02.2018].
8. Jedna z plansz wystawy plenerowej zorganizowanej przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, 2015, <http://www.podkowalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=05&co=00> [dostęp: 10.02.2018].
9. Ogród archiwalny Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej w trakcie Festiwalu Otwarte Ogrody, 13.06.2015, fot. T. Podkański, <http://www.podkowalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=02&co=05> [dostęp 10.02.2018].
10. Fragment folderu „Podkowa Niezależna – ksiądz Leon i jego czasy” przygotowanego przez Zespół Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej A. Foss i O. Koszutskiego, oprac. graf. M. Englisz, 2014, http://www.podkowalesna-tppl.pl/kronika/2014/2014-podkowa_niezalezna.pdf [dostęp: 10.02.2018].
11. Szafa oraz szuflady służące przechowywaniu opracowanej części zasobu Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej; fot. M. Wiśniewska-Drewniak, fotografia wykonana w trakcie badania terenowego, 27.01.2018 r.
12. Teczka wielkoformatowa zawierająca plakaty z różnych jednostek archiwalnych – widoczny opis plakatu z teczki pt. Czytelnia Jana Pawła II – imprezy w latach 1984-1986 i 1988. Programy, zaproszenia, plakaty, sygn. 52, ze zbioru Podkowa niezależna (na obwolucie opisana jako sygn. 45).

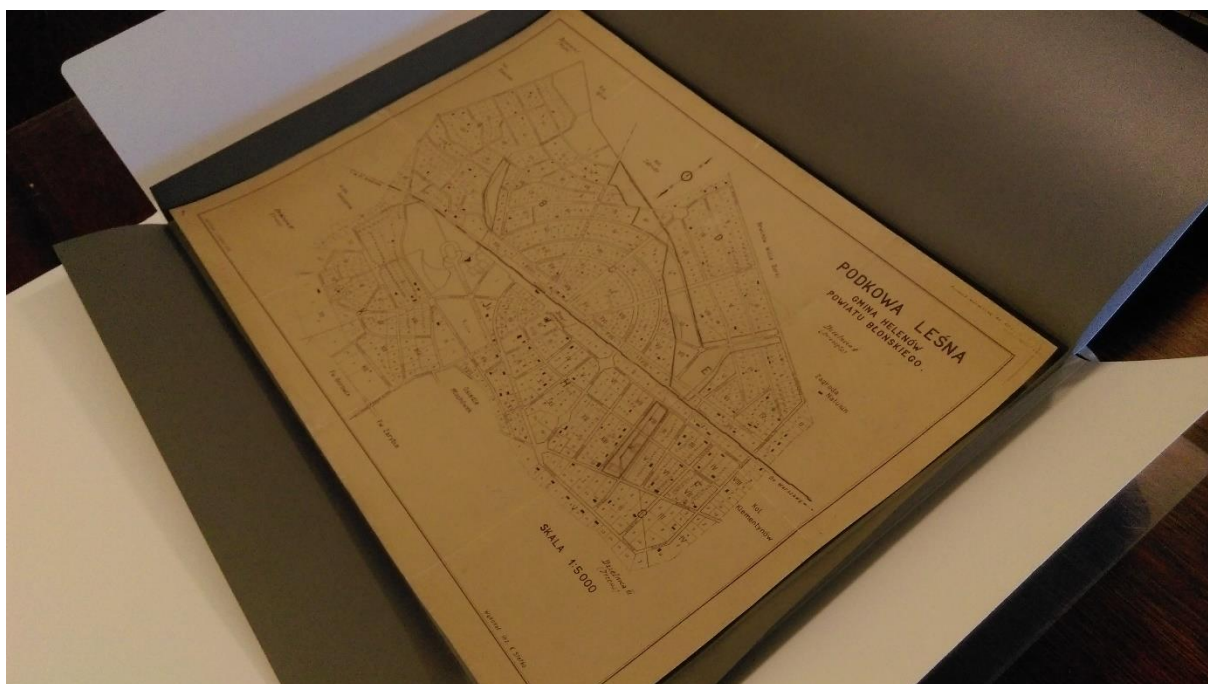
13. Opis na poziomie jednostki w inwentarzu archiwalnym; *Inwentarz zbioru akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej 1930-2005*, oprac. M. Konopka-Wichrowska, B. Wróblewski, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkowalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/parafia.pdf [dostęp: 02.02.2018], sygn. 13, s. 12.
14. Opis fotografii ze zbioru Portrety podkowian, sygn. 2/29 i 2/30, *Inwentarz: Portrety podkowian 2003-2009 [2010]*, oprac. K. Golińska-Engelmayer, A. Żukowska-Maziarska, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkowalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/portrety.pdf [dostęp: 02.02.2018].
15. Opis dokumentu wraz z jego tłem historycznym załączony do cyfrowej kopii udostępnionej w aneksie do inwentarza; *Inwentarz zespołu (zbioru) akt Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r. z lat [1926-1929] 1930-1939 [1942]*, oprac. B. Wróblewski, Podkowa Leśna, 2016, http://www.podkowalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/do1939.pdf [dostęp: 02.02.2018], s. 28 (aneks)
16. Bibliografia

Załącznik nr 1

Folder zachęcający do zamieszkania w Podkowie Leśnej, ok. 1926; Obywatelskie Archiwum Podkowie Leśnej, Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r., sygn. 24.

Załącznik nr 2

Plan Podkowy Leśnej w skali 1:5000 wykonany przez inż. K. Stefko, 1932; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r., sygn. 25.

Załącznik nr 3

Znaczki przypinane z lat 80.; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, zbiór Podkowa niezależna, sygn. 61.

Załącznik nr 4

68

1.	Janusz Gieniewski	63	(7)
2.	Marek Zajątkowski	59	(11)
✓ 3.	Jadwiga Piśonińska	53	(12)
4.	Jenny Dworak	52	(1)
5.	Stefan Ziółkowski	52	(9)
✓ 6.	Jolanta Fortini Morawska	51	(3)
— 7.	Jacek Najmrowski	49	(8)
✓ 8.	Genowefa Dworak	48	(4)
— 9.	Marek Łach	46	(6)
✓ 10.	Kazimierz Górecki	40	(15)
11.	Marek Kobus	40	(10)
— 12.	Martha Zakorska	40	(5)
✓ 13.	Wojciech Sławowski	38	(2)
✓ 14.	Nicholas Gólb	34	(13)
✓ 15.	Elżbieta Dąbrowska	36	(14)
16.	Andrzej Górecki	36	
17.	Aleksander Ziółkowski	35	
18.	Andrzej Tytko	28	
19.	Zbigniew Lewandowski	26	
20.	Zofia Klich	24	
21.	Oskar Wójtowski	24	
22.	Andrzej Lipiński	20	
23.	Rafał Słoboda	17	
24.	Wojciech Mironowski	13	

Lista kandydatów na radnych z 15 okręgów w wyborach samorządowych, 1989; Obywatelskie Archiwum Podkowie Leśnej, Komitet Obywatelski „Solidarność” w Podkowie Leśnej, sygn. 5, s. 65; *Inwentarz zespołu (zbioru) akt Komitetu Obywatelskiego "Solidarność" w Podkowie Leśnej 1989-1990*, oprac. M. Konopka-Wichrowska, Podkowa Leśna, 2016, http://www.podkowalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/komitet.pdf [dostęp: 02.02.2018], s. 22 (aneks).

Załącznik nr 5

Klisza szklana (po prawej) i błona fotograficzna (w środku) zawierające projekty znaczków wydanych z okazji uroczystości poświęcenia pojazdów mechanicznych (Autosacrum) w Podkowie Leśnej; Obywatelskie Archiwum Podkowy Leśnej, zbiór akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej, sygn. 22.

W przededniu Święta Niepodległości i dla upamiętnienia jej drugiego odzyskania w roku 1989
Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna
zaprasza na wystawę

O wolność i Solidarność - Podkowa Leśna 1976 - 1991

**Otwarcie 10 listopada 2009 r. o godz. 19.00,
po mszy św. w intencji tych, o których opowiadamy**

Wystawa prezentowana będzie w dolnym kościele św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej

Zapraszamy

Partnerzy i patroni:

konceptcja i realizacja: Jacek Koszutski, zdjęcia: Henryk Bazylio, Mieczysław Klajnowski, Antoni Łaźnicwski i inni.
Do wystawy wykorzystano materiały i dokumenty
ze zbiorów Obywatelskiego Archiwum Miasta Ogrodu T.P.M.O. P.L. - często bez wiedzy i zgody autorów.

Plakat wystawy „O wolność i Solidarność – Podkowa Leśna 1976-1991”, 2009, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/kronika/2009/zaproszenie-2009.jpg> [dostęp: 10.02.2018]

Ogród archiwalny Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej w trakcie Festiwalu Otwarte Ogrody, 6-8.06.2014, fot. A. Wszyńska, <http://www.ckiopodkowa.pl/festiwal-otwarte-ogrody-2014> [dostęp 10.02.2018].

Jedną z plansz wystawy plenerowej zorganizowanej przez Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, 2015, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=05&co=00> [dostęp: 10.02.2018].

Załącznik nr 9

Ogród archiwalny Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej w trakcie Festiwalu Otwarte Ogrody, 13.06.2015, fot. T. Podkański, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=02&co=05> [dostęp 10.02.2018].

Załącznik nr 10

Sprowadzeni w styczniu 1985r. przez Zosię Broniek do parafii w Podkowie Leśnej, Maria Hniedziewicz i Maciej Gutowski siedli do stołu u księdza Leona Kantorskiego. U jego boku znaleźli się : Andrzej Gazda, Bohdan Skaradziński i Oskar Koszutski, czyli członkowie Parafialnego Komitetu Pomocy Bliźniemu, którego roli w okresie stanu wojennego nie sposób przecenić. Wszak prawie wszystko, co działo się w polskiej, najłagodniejszej z możliwych, rewolucji tych lat, zawsze jakimiś niemi powiązane było z osobą księdza Kantorskiego. Nieco zaszczytzeni, nieco onieśmieleni musieliśmy wziąć udział w naradzie. Do wszystkich działań politycznych, społecznych, kulturalnych, literackich, brakowało jeszcze komitetowi plastycznych lub, ściślej, okazania pomocy bojkotującemu oficjalne wystawy środowisku plastyków. Podstawowa koncepcja zrodziła się szybko – było nią organizowanie wystaw niezależnych artystów w malutkiej salce im. Jana Pawła II... (Maciej Gutowski. Rocznik Podkowiński nr 6 „Galeria”)

Na zdjęciu:
Spotkanie ze Zbigniewem Romaszewskim:
„Praworządność w PRL”. 2 XII 1984r.

Na zdjęciu:
Spotkanie z Joanną Jaraczewską-Onyszkiewicz:
Powojenne losy rodziny Marszałka” z udziałem
męża Janusza Onyszkiewicza i córki, czyli pra-
wnuczka Józefa Piłsudskiego. 5 VI 1983 r.

Na zdjęciu:
Wystawa „Przeciw złu przeciw przemocy”
(kwiecień – maj 1985), poświęcona pamięci
ks. Jerzego Popiełuszki , w której uczestniczyli:
Maria Anto, Dorota Adamiec, Jerzy Bereś,
Bogdan Bogusławski, Jan Bokiewicz, Tadeusz
Boruta, Tadeusz Brzozowski, Maciej Buszewicz,
Jan Dobkowski, Jerzy ESYMONT, Anna Goebel,
Jan Góra, Jerzy Kalina, Hanna Karczewska,
Marian Kępiński, Lukasz Korolkiewicz, Paweł
Kowalewski, Bogdan Kraśniewski, Majka
Kwiatowska, Grzegorz Moryciński, Anna
Możejko, Janusz Osicki, Janusz Petrykowski,
Jerzy Puciata, Małgorzata Puciata, Antoni
Rodowicz, Jan Ryłke, Marek Sapetto, Lidia
Serafin, Jacek Sienicki, Stanisław Sobolewski,
Eugeniusz „Get” Stankiewicz, Jerzy Tchórzewski,
Marian Warzecha, Mira Zelechower-Aleksium

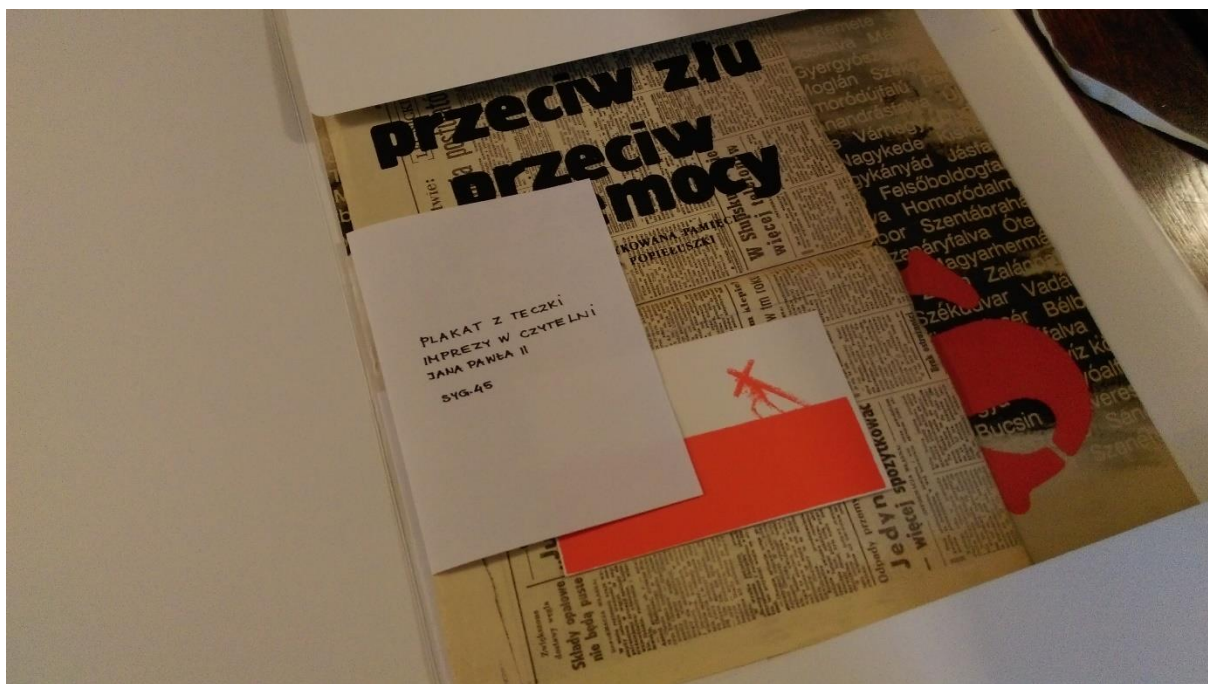
Fragment folderu „Podkowa Niezależna – ksiądz Leon i jego czasy” przygotowanego przez Zespół Obywatelskiego Archiwum Podkowie Leśnej A. Foss i O. Koszutskiego, oprac. graf. M. Englisz, 2014, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/kronika/2014/2014-podkowa_niezależna.pdf [dostęp: 10.02.2018].

Załącznik nr 11

Szafa oraz szuflady służące przechowywaniu opracowanej części zasobu Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej; fot. M. Wiśniewska-Drewniak, fotografia wykonana w trakcie badania terenowego, 27.01.2018 r.

Załącznik nr 12

Teczka wielkoformatowa zawierająca plakaty z różnych jednostek archiwalnych – widoczny opis plakatu z teczki pt. Czytelnia Jana Pawła II – imprezy w latach 1984-1986 i 1988. Programy, zaproszenia, plakaty, sygn. 52, ze zbioru Podkova niezależna (na obwolucie opisana jako sygn. 45).

Załącznik nr 13

Sygnatura 13

Tytuł:	Kronika parafii św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej
Tytuł tłumaczony:	
Daty skrajne:	1986–1988
Zawartość/treść:	Zapisy dotyczą wydarzeń związanych z rokiem liturgicznym i działalnością kulturalną i społeczną w parafii oraz prac budowlanych w kościele. Teczka zawiera także notatki do przygotowania wpisów do Kroniki.
Rodzaj dokumentacji:	dokumentacja aktowa.
Informacje szczegółowe: języki:	polski; udostępnianie: tak.
Opis zewnętrzny:	44 strony; poszyt; luźne rkps; stan zachowania: dobry.
Uwagi:	Pierwotnie teczka wchodziła w skład zespołu „Podkowa Niezależna 1979–1989” pod sygnaturą 34.

Opis na poziomie jednostki w inwentarzu archiwalnym; *Inwentarz zbioru akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej 1930-2005*, oprac. M. Konopka-Wichrowska, B. Wróblewski, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/parafia.pdf [dostęp: 02.02.2018], sygn. 13, s. 12.

Załącznik nr 14

Sygnatura 2/29

Temat:	Portrety podkowian
Treść:	Jerzy Kalina, artysta rzeźbiarz.
Data i autor:	2008, Jacek Maziarski.
Opis zewnętrzny:	1 odbitka 19,5x29 cm, druk.
Uwagi:	Zdjęcie w technice cyfrowej, odbitka na planszy III.

Sygnatura 2/30

Temat:	Portrety podkowian
Treść:	Anna Kalinowska, biolog, ekolog, wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego.
Data i autor:	2003, Jacek Maziarski
Opis zewnętrzny:	1 odbitka 30x42 cm, druk.
Uwagi:	Zdjęcie w technice cyfrowej, odbitka w passe-partout i antyramie 40x50 cm.

Opis fotografii ze zbioru Portrety podkowian, sygn. 2/29 i 2/30, *Inwentarz: Portrety podkowian 2003-2009 [2010]*, oprac. K. Golińska-Engelmayer, A. Żukowska-Maziarska, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/portrety.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Załącznik nr 15

	Sygnatura 8, strona 3
Tytuł:	Zawiadomienie o siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna.
Tło historyczne:	W 1935 r. władze Towarzystwa borykały się z problemem braku własnej siedziby. Spowodowane to było prawdopodobnie narastającym konfliktem z Zarządem Dóbr. Szczegóły nie są jednak znane, z uwagi na zaginięcie teczek zawierających korespondencję dotyczącą lokalu Towarzystwa. Zachowało się zawiadomienie z lutego 1935 r. informujące, iż tymczasowo sprawy Towarzystwa załatwiane są w siedzibie Sołectwa, a latem mieszkańcy przyjmowani będą w siedzibie Klubu Sportowego.
Data:	luty 1935
Opis zewnętrzny:	rozmiar: 14,5 x 21 cm; język: polski; oryginał; mps;

Opis dokumentu wraz z jego tłem historycznym załączony do cyfrowej kopii udostępnionej w aneksie do inwentarza; *Inwentarz zespołu (zbioru) akt Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r. z lat [1926-1929] 1930-1939 [1942]*, oprac. B. Wróblewski, Podkowa Leśna, 2016, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/do1939.pdf [dostęp: 02.02.2018], s. 28 (aneks)

Załącznik nr 16

Bibliografia

Wywiady:

Wojnarowski J., *Wywiad nt. Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej*, rozmawiała M. Wiśniewska-Drewniak, Podkowa Leśna, 27.01.2018, Archiwum prywatne MWD.

Wróblewski B., *Wywiad nt. Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej*, rozmawiała M. Wiśniewska-Drewniak, Podkowa Leśna, 27.01.2018, Archiwum prywatne MWD.

Statuty:

Statut Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=02> [dostęp: 02.02.2018].

Pomoce archiwalne:

Inwentarz zbioru akt ks. Leona Kantorskiego do dziejów parafii i kościoła św. Krzysztofa w Podkowie Leśnej 1930-2005, oprac. M. Konopka-Wichrowska, B. Wróblewski, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/parafia.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Inwentarz zespołu (zbioru) akt Archiwum działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna do 1939 r. z lat [1926-1929] 1930-1939 [1942], oprac. B. Wróblewski, Podkowa Leśna, 2016, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/do1939.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Inwentarz zespołu (zbioru) akt Komitetu Obywatelskiego "Solidarność" w Podkowie Leśnej 1989-1990, oprac. M. Konopka-Wichrowska, Podkowa Leśna, 2016, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/komitet.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Inwentarz zespołu (zbioru) akt Podkowa niezależna [1976-1977] 1979-1989 [1990-1999, 2005], oprac. K. Golińska-Engelmayer, A. Żukowska-Maziarska, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/niezalezna.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Inwentarz: Portrety podkowian 2003-2009 [2010], oprac. K. Golińska-Engelmayer, A. Żukowska-Maziarska, Podkowa Leśna, 2017, http://www.podkwoalesna-tppl.pl/obywatelskie_archiwum/portrety.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Źródła internetowe:

Festiwal Otwarte Ogrody 2014, Podkowa Leśna, 6-8 czerwca. Program, <http://docplayer.pl/5317675-Festiwal-otwarte-ogrody-2014-podkowa-lesna-6-8-czerwca.html> [dostęp: 02.02.2018].

Festiwal Otwarte Ogrody w Podkowie Leśnej, 12-14 czerwca 2015 r. Program, <http://docplayer.pl/4925380-Festiwal-otwarte-ogrody-w-podkowie-lesnej-12-14-czerwca-2015-r.html> [dostęp: 02.02.2018].

Festiwal Otwarte Ogrody, Podkowa Leśna, 10-12 czerwca 2016 r. Program, <http://docplayer.pl/18411417-10-12-czerwca-2016-r.html> [dostęp: 02.02.2018].

Podkowa niezależna: książka Leon i jego czasy [folder], oprac. A. Foss, O. Koszutski, oprac. graf. M. Englisz, [2014], http://www.podkwoalesna-tppl.pl/kronika/2014/2014-podkowa_niezalezna.pdf [dostęp: 02.02.2018].

Wyniki konkursu "Wspieranie działań archiwalnych 2017" [BIP NDAP], 2017, <http://bip.ap.gov.pl/dokument.php?iddok=5017&idmp=1797&r=o> [dostęp: 06.02.2018].

Wyniki konkursu ofert na realizację zadania publicznego "Wspieranie działań archiwalnych 2016" [BIP NDAP], 2016, <http://bip.ap.gov.pl/dokument.php?iddok=4387&idmp=1696&r=o> [dostęp: 06.02.2018].

Sprawozdania publikowane:

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w 2008 r., oprac. A. Dobrzyńska-Foss, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=14> [dostęp: 02.02.2018].

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w 2009 r., oprac. A. Dobrzyńska-Foss, Podkowa Leśna, 2010, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=13> [dostęp: 02.02.2018].

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w 2010 r., oprac. A. Dobrzyńska-Foss, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=12> [dostęp: 02.02.2018].

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w 2011 r., oprac. A. Dobrzyńska-Foss, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=11> [dostęp: 02.02.2018].

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w latach 2012-2013, <http://www.podkwoalesna-tppl.pl/wybor.php?nr=00&co=10> [dostęp: 02.02.2018].

Materiały niepublikowane:

[Wniosek Towarzystwa Miłośników Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna realizacji zadania publicznego "Wspieranie działań archiwalnych 2017". "Opracowanie i udostępnienie materiałów archiwalnych Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna, część 2"], Dokument otrzymany od Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w ramach dostępu do informacji publicznej, 2017, Archiwum prywatne MWD.

Oferta organizacji pozarządowej [Towarzystwa Miłośników Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna] realizacji zadania publicznego „Wspieranie działań archiwalnych 2016”. „Opracowanie, zabezpieczenie i udostępnienie materiałów archiwalnych Obywatelskiego Archiwum Podkowy Leśnej”, Dokument otrzymany od Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w ramach dostępu do informacji publicznej, 2016, Archiwum prywatne MWD.

Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna w 2015 r., Dokument otrzymany dzięki uprzejmości J. Wojnarowskiego, Archiwum prywatne MWD.